ҮЛЭҺИТТЭРГЭ—ЭЛБЭХ, ҮЧҮГЭЙ ЛЕКЦИЯНЫ

«Знание» общество Саха сиринээҕи тэрилтэтин бырабылыанньатын төрдүс пленумун түмүктэрин уонна оройуоҥҥа лекционнай пропагандаҕа күүһүрдэр дьаһаллар тустарынан боппуруоһу дьүүллэспит общество оройуоннааҕы тэрилтэтин бырабылыанньатын алтыс пленума ССКП XXV съеһин, Киин Комитет от ыйынааҕы уонна сэтинньитээҕи (1978 с.) Пленумнарын уураахтарын пропагандалааһыҥҥа общество оройуоннааҕы тэрилтэтэ партийнай тэрилтэлэр көмөлөрүнэн көнө үлэлээн ылыытын бэлиэтээтэ.

Лекциялары ааҕыы ааспыт сылларга былааны сүрүннээн толорооччу төрдүс... Былым ССРС Верховнай Советын быһаардарынан сибээстээн партия уонна правительство ... уураахтарын, ыал дойдутааҕы болдьоҕунан, советскай былаастар систематын, советскай демократия эргэйдээһинин, ону тэҥэ тыа хаһаайыстыбатын производствотын кэ-дьүүһүн үрдэтии сорук-тарын быһаарыыга бы-һааран өйдөтүүгэ ордук элбэх лекция ааҕыллыбыт. Сыл бастакы кварталыгар ааҕыллыбыт 334 лекцияҕа барыта 16124 киһи сылдьыбыт. Ый ахсын биир лекционнай күн ордук тэрээһиннээхтик ыытыллар буолбут.

Лекционнай пропагандаҕа общество Одьулуун-наҕы, Дириҥҥэҕи, Болугурдааҕы, о. д. а. маҥнайгы сүһүөх тэрилтэлэрэ ордук быһаарыылаахтык үлэлииллэр. Сылаҥҥа, Хатылыга, Чакырга маҥнайгы сүһүөх тэрилтэлэр председателлэринэн бу үлэҕэ опыттаах, сонтох билээх коммунистар сүүмэрдэммиттэр.

Ол эрээри, пленумҥа бэлиэтэммитин курдук, оройуоҥҥа лекционнай пропаганда дьаһалыгар, идейнэй ис хоһооно би-лиигин кордьоҕулларга өссө да сатаан эппиэттээбэт турукпах. Общество Кытаанахтааҕы, Болтоҥоттооҕу, Хадаардааҕы, Бахсылааҕы уонна сорох оскуолалардааҕы маҥнайгы сүһүөх тэрилтэлэрэ лекторларга кыттар уларыйбакка, лекциялар идейнэй-теоретическай таһымнарын үрдэтиигэ кордьоҕулларга наһаа. Ол да сорохтуор иһигэр тэрилтэлэр лекциялары ааҕыы былааннарын толорон испэттэр, оннооҕор ааҕыллыбыт лекцияларга путевкалары бэрээдэгинэн сөптөөхтүк толорон иһиллибэттэр.

Сорох методическай секциялар үлэлэрэ бодон этэ бастардыыр. Холобур, экономическай билиилэри уонна наука ситиһиилэрин пропагандалааһыҥҥа секция (салайааччы В. Ф. Ермолаев) бэйэтин үлэтигэр тыа хаһаайыстыбатын специалистарын ыраҕы-нааҕы ситэтэ суох тутар. Оттон ыраас-чэбдик олоҕу пропагандалааһын секцията (салайааччы Т. С. Посельская) дорообуйа харыстабылыгар, арыгыһааһыны уонна алкоголизмы утары охсуһууга лекциялары сэдэхтик тэрийэр.

Бээс факультеттаах народнай университет (ректор А. С. Никонова) бэ-йэт лектордар тиһигэ быстыбаттык ыытыллыылара хаачыйбата.

Ыччат темалар лекциялар муус сэдэхтик ааҕыллаллар. Элэр лекторлар ол, оннуларга төрөтөллөр биир аҕыйах пашентаны ыыта илик.

Общество бырабылыаньнаҕа, киин президиума лекциялар идейнэй ис хоһоонноругу үрдэтиигэ туһаныллыах үлэни кыыһах-тык ыыталлар. Лекцияларга рецензированиены дьүүллэһии тэрийбит. Общество чилиэннэрэ лекциялар техническэй средстволары, политическай карталары, атын да пособиелары систематыыахтык туттуулара ситиһиллибэт. Элэр, кырдьык опыттаах лекторларга быраҕыллыыр кэмиэ сэдэхтик оҥоһуллар.

Дакылаат сүнньүгэр тыл этиитин бырабылыанньа чилиэннэрэ, маҥнайгы сүһүөх тэрилтэлэр председателлэрэ лекционнай пропаганданы тупсарыыга кэлэ этиилэри оҥордулар.

— Тыа сиригэр ааҕыллар лекцияларга ыччат кыайан сылдьыбат,— диэтэ Л. А. Дьяконов.— Онон бу итэҕэһи туоратар туһугар общество бырабыланньата комсомол райкомун кытта холбоһон ыччаттарга аналлаах лекторийы тэрийэрэ, сөп майгы тематыгар ааҕыллар лекциялары эбэтэргэ наадалаах.

Врач М. П. Иванова бэйэтин этиитигэр арыгыһааһыны уонна алкоголизмы утары охсуһууга ыраас-чэбдик олоҕу пропагандалааһыҥҥа административнай органнар, культура учреждениелара тэрийэр аналлаах биригээдэлэригэр дорообуйа харыстабылын үлэһиттэрэ кытта холбоон туһанар буоллар, бу үлэ көдьүүһэ өссө үрдүө этэ диэтэ.

— Народнай университет кэнники бириэмэҕэ кырдьык, бэйэлэрин үлэлэрэт буолла. Онон киин салалтатын уларыттар, бу үлэҕэ туруорулларбыт коммунистартан ыраахтаҕа күүһүрдэр кэм кэллэ,— диэтэ бырабылыанньа чилиэнэ П. Н. Кандинский.

Хадаардааҕы партийнай тэрилтэ секретарын солбуйааччы М. М. Мартынов киин салайар тэрилтэтин аадырыһыгар кииртибит кпритиканы сөптөөхтүк билинэ уонна кэлиилээҕэ лекционнай пропаганданы тупсарарга дьаһаллары ылыахтыт диэн этэ.

Дакылаат сүнньүгэр кэпсэтиигэ барыта 8 киһи кытынна.

Пленум дьүүллэспит боппуруоска туһааннаах уураах ылыннааа.

П. БАРАШКОВ,
«Знание» общество бырабыл ыанньатын эппиэттиир секретара.

СЫЛГЫ ИИТИИТИН САЙЫННАРЫЫ ДЬАҺАЛЛАРА

(Бүтүүтэ. Иннин 1 стр. көр).

рэлэлэругар уонна 1980 сылга сылгы иитиитинэн дьарыктанар совхозтар типовой баааллах племеннэй фермалаах уонна адролаах буолалларын хааччыйаллара;

— төрүөҕү ылыыны элбэтэр туһугар алтынньы ыйга кулуну ийэлэриттэн араарыыны тэрийэллэригэр, биэни аһатыыны уонна корүүнү күүһүрдэллэригэр;

— сылгы ыарыыларын суох оҥорор ветеринарнай профилактическай үлэни тупсараалларыгар;

— 1979—1980 сылларга хас хаһаайыстыба айы биирдэн «типовой» суох сылгы типовой базатын тутуутун хааччыйалларыгар;

— сылгыһыттар үлэлэрин тэрийбүтү тупсаралларыгар, моральнай уонна материальнай кэҕүлэһиини күүһүрдэллэригэр;

— сир оҥоһуутунан дьарыктанар оройуоннарга сылгыга аһаан эбэһин, дьаһамнаан, биирдии сылгыга 2 центнертан итэҕэһэ суох туорахтаах тииҥэр кээмэйинэн, ыһан үүнэрэллэригэр. Сылгыны кыһыҥҥы хастарарга анаан бурдугу ылыныы олоҕуулларыгар.

Сылгы иитиитин идэтиҥнэ уонна киинэҕэ түмүктэ сэп түбэһиилэрин XI пятилеткаҕа сылгы ахсаанын уонна эти ылыыны эбэтиннэн хас биирдии оройуоннарыгар кэрдэлэригэр Саха АССР Министрдэрин Советыгар уонна Саха АССР Госплааныгар сорудахтанна.

ССРС Тыатын хаһаайыстыбатын министерствотын коллегиятын 1978 сыл ахсынньы 12 күнүнээҕи «Сылгы иитиитин туругун уонна салгыы сайыннарыы дьаһалларын туһунан» уураахтынан салайтаран, ордук элбэх сылгылаах, сонтох сирдэх-уоттаах совхозтар уонна отделениелар базаларыгар сылгыны интар идэтийбит совхозтары тэрийии боппуруоһун 1979 сыл иһигэр быһаараалларыгар Саха АССР Тыатын хаһаайыстыбатын министерствотыгар, Саха АССР Госпланыгар этилиннэ.

Сылгыга аһылык бооо балатын тэрийэр туһугар Алдан, Амма, Орджоникидзевскай, Горнай, Уус-Маайа, Көбүөйэ, Мэгинэ, Нам, Өлүөхүмэ уонна Чурапчы оройуоннарын бааһынайгыга туһаныллыбат ыраах участоктарыгар чинчийэр үлэни 1979 сыл алтынньы 1 күнүгэр диэри ыытан бүтэрэн, ити сирдэри быһааринаахтык туһаныыга этиилэри оҥороллоругар тыа хаһаайыстыбатын министерствота, Саха АССР Мелиорацияҕа уонна уу хаһаайыстыбатыгар министерствота, ТХССНЧИ, «Дьэлгипрозем» институт Саха сиринээҕи отделениета сорудахтанылар. Саха мэччирэҥнэрин туһаныыга уонна эрэлэрин тупсаран оҥорууга ыытыллыахтаах культуртехническэй үлэлэр кээмэйдэрэ быһаарыллыахтаах.

Сылгы иитиитин үлэтин салайыыта тупсарар туһугар Саха АССР Тыатын хаһаайыстыбатын министерствота совхозтарга сылгы иитиитин отделын тэрийэн уонна сылгы иитиитин зоотехниктан штатын олохтооһун боппуруоһун быһаарыахтаах.

Сылгыны хастарарыгар анаан Госземлесфонд сирдэрин туһаныы уонна тупсарыы дьаһалларын Саха АССР Өйүүрүн уонна тыатын хаһаайыстыбатын министерстволара, райисполкомнар ылатыылларыгар сорудахтанна.

ССКП райкомнара, горкомнара, ВЛКСМ обкома, Тыа хаһаайыстыбатын министерствота коммунистары, комсомолецтары, специалистары сылгы иитиитин үлэтигэр ыытыы, ыы утумнаахтык дьарыктаналларыгар, ыччаттары үөрэтии курстарын тэрийэллэригэр, бастыҥ опыт оскуолаларын үлэтэтэллэригэр этилиннэ.

ТХССНЧИ сүөһү иитиитин отделын кэлэтэринэтэр уонна сылгы иитиитин бородуукуйатын үрдэтиигэ туһаайыллыбыт үлэни күүһүрдэригэр сүбэлэннэ.

Саха АССР Тыатын хаһаайыстыбатын министерствота, райгорисполкомнар куораттар уонна оройуоннар киинигэр эт чугас совхозтарга, үүт государствоҕа туттарыы быһааннгар аахсан туран иһитиннэнээҕэ атыылыыргы аһаан, кыыһы оҥоруута идэтийбит фермалары тэрийиэхтээхтэр.

Ат спордун сылгы сээннарыга республикатааҕы ипподром үлэтин тупсарыыга дьаһаллары ылыахха, племенной сылгылары атылыыр бэлэс таппалары утумнаахтык тэрийиэххэ.

Тыа хаһаайыстыбатын министерствотын, «Холбос» респотребсоюһу, Госкомсельхозтехниканы сылгыһыттары аналлаах таҥаһынан, оттон да атын наадалаах табаардарынан хааччыйыыны тупсаралларыгар сорудахтанна.

Сылгы сыһыатын соҕотуопкалааһын хааччыстыбатын тупсарыыга уонна коруот туттар табаардарын оҥорон таһаарыыга киһиэни мунутуурдуу туһаныыга дьаһаллары ылалларыгар эт-үүт промышленностын холбоһуга, тыа хаһаайыстыбатын министерствота, олохтоох промышленность уонна нэһилиэнньэ олоҕун-дьаһаҕын хааччыйыы министерстволара сорудахтаныллар.

Саха АССР Тыатын хаһаайыстыбатын министерствота, ССКП райкомнара, райисполкомнара, тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин профсоюһун обкома уонна киин министерстволар органнара куоталаһыы усулуобуйатын оҥорон оройуоннар, совхозтар, отделениелар, бригадалар уонна сылгыһыттар куоталаһыыларын кэлтин тэрийэллэригэр, куоталаһыы кыайыылаахтарын ааҕан уонна хамсатыылаах буоҕуутун хааччыйаллары ылар ээхэһиннээтилэр.

1979 сыл балаҕан ыйыгар-алтынньыга Якутскай куоракка сылгы иитиитигэр Бүтүн Союзтааҕы тематическай быыстапканы уонна семинары ыытар туһунан ССРС Тыатын хаһаайыстыбатын министерствотын коллегиятын этиитин кытта сөбүлэһэр.

ИРКУТСКАЙ УОБАЛАС. Советскай государство дойду бэйэтэ турар үрдэтэлгэрдээх үрүт күн—Байкал ээ хотун баайа-дуола, кэлэн да кэтэмэрэ көрэрэ сүпүттэрин-эспэттэрин туһугар аасыабыт кыһамньытын уурар. Бу мантан промышленность тимир рудатын хостооһуну, маны кэрдиини уонна уу сирэйин кунэҕэрүнэ кыттыары сибээстээх салаалара, итини тэнэ тыа хаһаайыстыбатын дьиҥнээх научнай төрүккэ олоҕуран сайдыыларын туһугар дьүүллэнэллэр.

СНИМОККА: экологическай токсикология институтун научнай үлэһитэ Т. Подъяблонская (аныгы былааҥҥа) Байкал куол промышленнай предприятиелар үлэлэтиилэрин түмүгэр киртийбит уутун ыраастаабыт кэннэттэн балыктар туруктарын, майгыларын-сигилилэрин кэтээн көрөр.

Э. БРЮХАНЕНКО фотота.

Путевкалары толору туһаныахха

Алта уон сыл анараа өттүгэр, 1919 сыл муус устар 4 күнүгэр, В. И. Ленин илиитэ баттаах сирдэри государство көрүүтүгэр биэрэр туһунан декреккэ илии баттааһыныт. Итиннэ таһа санаторий-курортнай эмтэниигэ киэҥ тэлэгэн, дьон доруобуйатын тупсарыыга сатаҥтан саҥа кыахтар үөскээн тахсаллар.

Билигин дойдуга 14 тыһыынча санаторийдар, пансионаттар уонна сынньалаҥ дьиэлэр үлэлииллэр. Итиннэ таһынан санаторий-профилакторийдар, сынньалаҥ туристическай базалар бааллар.

Тохсус пятилеткаҕа итиэргэ дойду үрдүнэн 230 мөлүйүөн киһи сынньанна, оттон пятилеткаҕа 250 мөлүйүөҥҥэ тиийиэҕэ.

Ааспыт сылга аһардаахтыы хаһаайыстыбатын уонна соҕотуопка үлэһиттэрин профсоюһун райкомугар 64 санаторнай-курортнай путевкалар кэлбиттэриттэн 54-түн, 18 сынньалаҥ дьиэлэргэ путевкалартан 13-һүн, 40 туристическай путевкалартан 39-һун туһаныбыт. Маны таһынан хас да киһи маршрутунан таһаар туристическай айанга сылдьыта.

Биһиги оройуоммутугар ордук куртах, бүөр, быар ыарыыларыгар санаторнай-курортнай путевкаларга наадыйааччылар элбэхтэр. Итилэргэ олус ыйыах путевка кэлэр буолан дьон наадыйыытын ситэ хааччыйбаппыт.

Ааспыт сылларга үгүс сынньаланааччылар аһыыларан туристаан, Саха сирин кэрэ-бэлиэ миэстэлэригэр айанааһыны, оруһунан устууну ордук биһирээтилэр.

Үлэһиттэри эмтээһини, сынньаттыыны уонна туристическай айаҥҥа сылдьыыны Карл Маркс аатынан совхоз рабочкома (председатель Л. А. Дьяконов), Эрилик Эристиин аатынан совхоз рабочкома (председатели уруккуу солбуйааччы И. Г. Нестеров) ордук үчүгэйдик тэрийбиттэрэ. Ол эрэн «Чурапчы» уонна Сугуруускай аатынан совхозтар профсоюзнай тэрилтэлэрэ бу дьыалаҕа сүолта биэрбэттэр сылдьыыттар. Соловьев, Кытаанах, Арылаах отделениелэриттэн ааспыт сылга биир да рабочай, сулууспалаах эмтэнэ да, сынньала да барбатылар. Бу үлэлээн көтүтүүнэ буолар.

Профсоюзнай олох

Совхозтар, отделениелар салалталара курортка, туристическай айаҥҥа барар дьон үлэлэрин солбуйбакка тыаланнан барар биир кини күн кэлбэттэн конкугэлээһиннэрэ үгүс. Ол медицинскэй иннэнэлэрэ таһоргоруутах бараран-кэлэр биллэннэрэ саҥа ... кэпсэтээһинигэ улахан ыарахаттары үөскэтэр. Ардыгар, ордук саҥа үлэлиир паспордара суох ыччаттар үгүстүк түбүгүрээлэр. Кэлэр өттүгэр сынньана, туристы барааччылары үлэлэриттэн эрдэ сэргэтэххэ, наадалаах докумуоннарын, айаннар биллэттэрин барытын бэлэмнэтэриахха. Ол кэннилтэн тоҥнон таҕсан үлэлэр бэрэдэлэрин олохтуохха. Очередьга сынньаланааччылар, эмтэнээччилэр барыларыгар-кэлиилэригэр улахан көмөлөөх буолуох этэ.

Быйыл сыл анарыгар санаторнай-курорт най сынньалаҥ дьиэлэргэ уонна туристическай айанга путевкалар кэлэн түргэн ... Ол эрээри путевкалары туһаныыны тэрийии молоҕуун түмүгэр сөп таттар рабочкомнара хайаларын-үйэлэрин ... путевкалары тоһоортоотулар. Бу хатылаамата наада.

Үлэһиттэр доруобуйаларын тупсарыыга бары местномнар, рабочкомнар уураты сүолта биэрэ үлэлиилара, кинилэргэ санаторнай-курортнай, сынньалаҥ дьиэлэргэ уонна туристическай айанга барыыларын туһаныылар тупсарыллыахтаах.

М. РОМАНОВА,
тыа хаһаайыстыбатын уонна соҕотуопка үлэһиттэрин профсоюһун райкомун председателэ.

КУОТАЛАҺАР ОРОЙУОННАРБЫТЫГАР

(«Коммунист» уонна «Коммунизм тутуутугар» хаһыаттар страницаларыттан)

АЛЕКСЕЕВСКАЙГА

ВЕТЕРАННАРЫ ЧИЭСТИИЛЛЭР

Оройуон үлэһиттэрэ ССРС норуотун хаһаайыстыбатын сайыннарыы маҥнайгы биэс сыллааҕы былаана ыһыллыбыта 50 сыла туолуутун киэҥник бэлиэтииллэр.

ЧӨРКӨӨХ. Маппа сельскэй Культура дьиэтигэр маҥнайгы пятилетка бастыҥнарын кытта көрсүһүү буолла. Онно колхозтай тутуу ветераннара, ытык кырдьаҕастар П. Н. Борисов, С. Ф. Самыров, И. Г. Баев, И. Д. Керетяев, И. М. Сидоров, В. Н. Борисов кыттыбыттар.

Маҥнайгы биэс сыллааҕы былааны ыһыы үйэ аҥардааҕы юбилейын туһунан дакылааты М. Т. Тапыров оҥордо. Итин кэнниттэн аҕа көлүөнэ чулуу представителэ П. Н. Борисов «Бойобуой» колхоһу хайдах тэрийбиттэрин туһунан кэрэхсэбиллээх ахтыыны оҥордо.

Үлэ ветераннарыгар «Бастакы колхоз бастакы ыһыаҕын ойдобуньугэр» чорооннор, Бочуотунай грамоталар туттарылыннылар.

П. АНДРОСОВ.

САҤА ТЕЛЕМАЧТА

Муус устар саҥатыгар Ытык Күөлгэ 103 метр үрдүктээх телемачта тутуута сигэрилиннэ.

Бу улахан суолталаах объегы олуннуу ортотуттан саҕалаан «Сибтехмонтаж» трест анаплаах бириэгэдэтэ тутта. Кинилэргэ олохтоох тутуу учаастагын рабочайдара көмөлөстүлэр.

Боруобалыыр телевизионнай биэриилэр үчүгэйдик бардылар. Саҥа телемачта үлэҕэ киирбитин түмүгэр, Харбалаах уонна Уус-Таатта үлэлии турар ылар-биэрэр ыстанцаларын киллэрэн туран, оройуон нэһилиэнньэтин үгүс отто телевизионнай биэриилэри көрөр кыахтанна.

М. МУРУНОВ.

«СЫЛ БАСТЫҤ СЕЛЬКОРА»

Итинник аатынан 1978 сыл түмүгүнэн «Коммунист» хаһыат редакцията уонна ССРС Журналистарын союһун маҥнайгы суһуох тэрилтэтэ олохтоотулар.

Онус пятилетка үһүс, ударнай сылыгар оройуоннааҕы уонна республикатааҕы хаһыаттарга активнайдык көмөлөспүт, тыа сирин бастыҥ дьонун туһунан үчүгэй репортаастары, зарисовкалары бэчээттэппит «Коммунизм» совхоз эдэр ыанньыксыта Дария Петровна Миронова итин аатынан оройуонна бастакынан ылар чиэстэннэ.

Кини орто оскуоланы бүтэрээт баран производствоҕа үлэлээбитэ быйыл төрдүс сыла. Дьоҕурдаах суосуһут, активнай общественник Дария Петровна ССКП обкомун уонна Алексеевскайдааҕы райкомун чилиэнэ, сельсовет депутата.

АММАҔА

ҮЛЭ ГЕРОЙУН ААТЫНАН ЕИРИИС ИҺИН

Социалистическай Үлэ Геройа, республика биллиилээх ыанньыксыта Петр Иванович Яковлев аатынан бириэс иһин оройуон икки бастакы ыанньыксыта М. И. Кутуков уонна А. Е. Сутакова социалистическай куоталаһыыга киирсистилэр.

Строд аатынан совхоз Сулҕаччытааҕы отделениетын опыттаах ыанньыксыта, үс орден кавалера Митахаил Иннокентьевич Кутуков сыл бастакы кварталын сорудаҕын ыраахтыын аһарда. Оттон кинилинааҕы соруда ... «Победа» совхоз үрүҥ ... ыанньыкты ... наастара Аграфена Егоровна Сутакова сыл бастакы үс ыйыгар валовойунан 5042 кг үүтү ылан, куоталаһыыга кыраһын чорбойдо.

Чулуу ыанньыксыттар Пиэрибой Маай иннинээҕи үлэ вахтатыгар өссө үрдүк көрдөрүүлээхтиллэр.

С. ЕГОРОВ.

КЭРЭ ЭЙГЭ КЫҺАТА

Оройуоннааҕы Культура дьиэтэ Пионердар дьиэлэрин кытта холбоһон оҕону эстетическэй иитиигэ үгүс оруттаах үлэни ыытар.

Маппа начальнай кылаастар 60-тан тахса уорэнээччилэрин түмэр «Чэчир» ыллыыр-үҥкүүр ансамбла үлэлиир. Кини кыттыылаахтарыттан хайыы-үйэ элбэх талааннаах оҕолор таҕыстылар.

Мэҥэ-Хаҥаласка аатырбыт Гоголев уускa хомус оҥорторон Пионер дьиэтин иһинэн оҕолору уорэтиигэ саҕалаабыппыт. Билигин 15 оҕолоох хомусчут ансамбль. Кини кыттыылаахтара аналлаах ансамбллаахпыт. Кини кыттыылаахтара Уус-Алдаҥҥа буолбут эдэр айар талааннары зонатааҕы көрүүгэ үчүгэй ситиһиилэммиттэрэ.

Уус-уран ааҕыы куруһуогар 11 оҕо дьарыктанар. Кинилэртэн ордук үчүгэйдик Тоня Захарова, Аля Бысыева, Фидя Чемезов уорэнэллэр.

О. СИДОРКЕВИЧ-ИВАНОВА,
Саха АССР культуратын үтүөлээх үлэһитэ.

● ААБАН-СУОТТААН ҮЛЭЛИЭХХЭ!

ҮҮТ БЭЙЭБЭ ТУРАР СЫАНАТА

Табаарынай бородууксуйа 30 бырыһыанын биһиги совхозпутугар үүт ылар. Онон кини бэйэбэ турар сыанатын намтатыы —совхоз экономикатын бөҕөргөтүүгэ биир сүрүн көрдөбүл. Үүт бэйэбэ турар сыанатын намтатыы итини таһынан киниттэн ылыллар бородууктолар атыылланар сыаналарын чэпчэтии сүрүн суолунан буолар. Ол да иһин ССКП КК от ыйынааҕы уонна сэтинньитээҕи (1978 с.) Пленумнарын уураахтарыгар кэмчилээһин режимин күүһүрдүү, чуолаан, бородуукта бэйэбэ турар сыанатын намтатыы сорутга күүскэ туруорулубута.

1978 сылга биһиги совхозпут валовойунан 33724 центнер үүтү ылан, былаанын 104,1 бырыһыан толорбута. Биир центнер үүт бэйэбэ турар сыаната 52 солк. 98 харчыга тэҥнэспитэ. Итин былаантан 8 солк. 70 харчынан улахан. Кэнники үс сылга биир центнер үүт бэйэбэ турар сыаната ортотунан —45 солк. 28 харчы. Ол эбэтэр былырыыҥҥы ыбыт үүннүт биир центнерэ бэйэбэ турар сыаната үс кэнники сыл орто көрдөрүүтүттэн 19,2 бырыһыан ыараата.

Отделениеларынан ырыттахха, биир центнер үүт бэйэбэ турар сыаната Бэтүгүргэ 58 солк. 17 харчыга, Одьулууҥҥа 48 солк. 14 харчыга, Мугудайга 50 солк. 48 харчыга, Бахсыга 58 солк. 11 харчыга тэҥнэстэ. Бу көрдөрүүгэ былааны биир да отделение толорбото эрээри, муустайдар уонна одьулууннар көрдөрүүлэрэ иниитин үчүгэй түмүктэри ситиһэрбититигэр ис кыахтар баалларын кэрэһилииллэр. Өскөтүн бары отделениелар одьулууннар көрдөрүүлэрин ситиһиттэ эбитэ буоллар, үүт бэйэбэ турар сыанатын намтатыыттан производство уопсай эроскуоттара 172 тыһ. солк. аччатыллыа этилэр.

Үүт бэйэбэ турар сыаната бэрт элбэхтэн тутулуктаах. Олортон сүрүннэрэ биир ынахтан ыыллар бородууксуйа уонна ынаҕы көрүүгэ тахсар оросуот кээмэйдэрэ буолаллар, а. э. ынах тоһоҕон элбэх үүтү биэрэр, кинини көрүүгэ-харайыыга тоһоҕон аҕыйах үп оросуоттанар да, соччонон үүт бэйэбэ турар сыаната намтыыр. Холобур, биһиги биир ынаҕы көрүүгэ-харайыыга сыл устата 606 солк. оннугар 690 солк. оросқуоттаатыбыт, киниттэн 1340 кг үүтү ыыр былааммытын 61 кг-нан толорботубут. Итин түмүгэр биир ыанньык үүтүн ситэ ыабатахтан 2 солк. 10 харчы, кинини көрүү-харайыы оросқуотуттан 6 солк. 60 харчы ночоокко тобиллиинибит.

Маны туоратар туһугар, биирдиилэ, племеннэй үлэ утумнаахтык тэриллэрэ эрэйиллэр. Сүөһү боруодатын тупсарыыга быһаарыылаах дьаһаллар ылыллыахтаахтар. Итини таһынан хотонноры кэлимник механизациялааһын, сүөһүнү аһатыы саҥа, бастын ньымаларын таба туһаныы көрүүгэ-харайыыга оросқуоттары үбү аччатыахтара.

Үүт бэйэбэ турар сыаната ыараһыйа оросқуоттар ханнык ыстатыйаларыттан таҕыста? Биир центнер үүккэ таксипипэн хамнас толобура былаантан улаханнык хамсаабата. Аһылыкн оросқуота 32 харчынан намтаата. Ити—дьыала тас көрүҥэ эрэ. Дьиҥнээн, былааннаах аһылыктан натуранан уонна кормовой единицатынан кыайан туһаныллыбата. Ол үрдүнэн от бэйэбэ турар сыаната улаханынан аһылык оросқуота аччаабыта суох курдук көстөр. Онон кэлэр оттугар сүөһү аһылыгын базатын сайыннарыыга улахан болҕомто уурулуохтаах. Итин иһин 300 гектар ыһыы сирэ былааннанна. Ол даҕаны биир тобоҕо тахсаахтаах нуормалы хааччыйбат.

Сиртэн турунтаах үүнүүнү, ордук куох маассаны, ылар иһин ардахтатар установкалары туһаныыны кэҥэтии былааннанар. Ол курдук, быйыл 50 гектарга анал звено нуолгутүүнү ... Кэлэр сезоҥҥа оттооһуҥҥа механизацияны өссө күүскэ туһанарга, хотуур туһэр ходуһатын мунгутуурдук оттуурга соруктанабыт. Итин барыта сүөһү аһылыгын, ол эбэтэр үүт, от бэйэбэ турар сыаналара намтыырыгар тирэдиэхтэрэ.

Атын ыстатыйаларттан «араас оросқуоттар» дьэ аттаныачыылар ордук үүннүлэр. Ол курдук, үүтү таһар автомашиналары сүүрдүүттэн 33 тыһ. солк., трактордар тиэйэртэһэр үлэлэриттэн 91 тыһ. солк. үп былааны таһынан оросқуоттанна.

Бэйэбэ турар сыананы чэпчэтиигэ улахан оруолу кытараһыны лаппа аччатыы ылар. 1978 сылга совхоз үрдүнэн 787 ынах кытараабыта. Онтон 190-чэкэ тонна эти, 1092 тонна үүтү ситэ ылбакка бит улахан ночоокко тобиллиинибит. Иннникитин бу итэҕэһи туоратыыга осеменатордар үлэлэригэр ирдэбили, хонтуруолу күүһүрдэрбит эрэйиллэр. Быйыллгыттан осеменатордар үлэлэрэ саҥа материальнай оттүкэн интэриэстээх расценканан толонуо, 6 ый уонна сыл түмүгүнэн кинилэргэ харчынан бириэмийэлэр, ньирэйиниэн эбии толобурдар оҥоһуллуохтара.

Сүөһү конныюна олуутэ үүт бэйэбэ турар сыанатын маратара бэрэбытагар биллэр суол. 1978 сылга совхоз үрдүнэн 45 ынах коньюнэ олбута, ону көрөргө-харайарга 34 тыһ. солк. оросқуоттаммыта.

Үүт бэйэбэ турар сыанатын намтатыыга кини хаачыстыбатын тупсарыы, государствоҕа атыыланар сыанатын үрдэтии улахан тоһоҕунэ буолар. 1978 сылга совхоз үрдүнэн барыта 20657 центнер үүт государствоҕа атыыламмыт буоллаҕына бастакы сорт ка баара-суоҕа 3068 центнер, а. э., уопсай үүт 12,9 эрэ бырыһыана туттарыллыбыта. Иккис сордунан 19974 ц үүт атыыланна. Ити туттарбыт үүннүт 84,4 бырыһыанныгар тэҥнэһэр, оттон 616 центнер үүт сортовойа суоҕунан соҕотуопкаланна. Ити түмүгэр совхоз эмиэ улахан ночоокко тобиллиннэ. Холобур, өскөтүн иккис сордунан туттарбыт үүннүт аҥарын да бастакы сортааҕынан атыылаабыппыт буоллар, 26 тыһ. солк. эбии аахтарыах этибит.

Быйыл биһиги үүт хаачыстыбатын тупсарар иһин араас оруттаах үлэни ыытан эрэбит. Фермаларга даборааннар аналан биирдээлээн ыанньыксыттары кытта үлэлиллэр.

Зоовет-специалистар, отделение, совхоз салайааччылара үүт бэйэбэ турар сыанатын намтатыыга маннык чочуу соруктары туруорунналар: племеннэй үлэни куруутун болҕомто киинигэр ылан, ынах боруодатын тупсарыы, ньирэйтэн саҕалаан ыанньыкка диэри итии, ынах сиппитин кытта анал үлэ, режими кытаанахтык тутуһуу, раздойдаан маһыҥ, сухостойнай уонна сервис периодтары кылгатыы, сүөһүнү аһатыы технологиятын тупсарыы, аһылык структуратын уларытыы, ыччаттар ортокоругар зоовет-кружоктары утумнаахтык үлэлэтии, ынаҕы саптарыы графигын халбаҥа суох тутуһуннарыы, о. д. а.

Биллэн турар, үүт бэйэбэ турар сыанатын намтатыыга, сүөһүттэн ылыллар бородууксуйаны элбэтиниэригэ биирдиилээн сүөсүһүттэрэ уонна үлэ коллективтарын кытта үлэни сатабыллаахтык тэрийии быһаарар оруоллаах. Хас биирдии үрүҥ илгэ үлэһитин кытта үлэни табан тэрийэргэ, кинилэр государственнай соруудахтары толоруута эпиэтинэстэрин үрдэтэргэ, ирдэбили хонтуруолу оҥу сөпкө иэмэнү күүһүрдэргэ, аҕаан-суоттаан үлэлиилэрин ситиһэргэ соруктанабыт.

Е. ВАСИЛЬЕВ,
Карл Маркс аатынан совхоз директора.

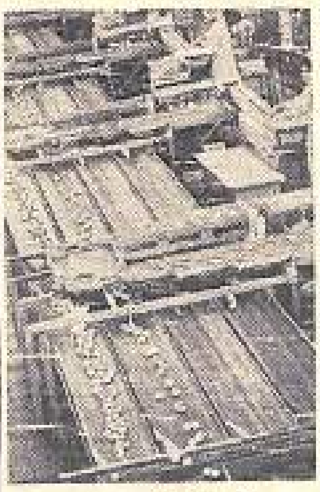

ЭХКС ҮЛЭЛИИР

Томпонскайдааҕы которуу иитэр фабрикаҕа (Москвоский уобалас) үрдүк оҥоруулаах «Шкода» диэн чехословацкай массыыналарынан сэбилэммит поточнай линия (снимокка) кодьуустээхтик үлэлиир. Хас биирдии итинник массыына смена аҕыйа 950-нуу тыһыынча сымыыты сортуур.

В. Корзин фотота. ССТА фотохрониката.

ӨРТӨӨҺҮН—БЫЙАҤ ТӨРДӨ

Ааҕааччы санаатын этэр

Биһиги, үгүс курдук, ходуһа уонна мэччирэҥ сирдэрин ортооһуну сыл ахсын тэрээһиннээхтик ыыппат буоллубут. Иннэ гынан олгом оту биэрэх ходуйалар кур сэтиэнэххэ баттаттылар, оттуурга даҕаны эрэйдээх буоллулар. Онон ходуһабыт ниэ улам кыараан иһэр.

Холобурга, Субуруускай аатынан совхоз Соловьевтааҕы отделениетын даҕаны ылан көрүөҕүҥ. Манна 2700 общественнай уонна чааһынай ынах сүөһү, сылгы баар. Кинилэр саҕын устата баара-суоҕа 25 км усталаах 8 км туораҕаах сиргэ тоттору-таары мэччийэллэр. Ол да иһин сылгыларбыт олус ырааганныыллар, дьуһулэллэр, ынах сүөһүттэн бородууксуйаны ылыы эмиэ үөтэлээбэт.

Аасыыт сайын бэрт үгүс оттонуохха да айылаах ходуһа таах хаалбыта. Оттон ортооһун былааната туолбатаҕа. Ол сүөһү ыстыгар улаханнык оҕуста.

Амма өрүс туора салаа үрэхтэрэ, сирийэн-хоруйан оттуур буоллар, сыл ахсын үтүмэн үгүс быйанны биэрэиэхтэрин ортоммокко, ол бу охтубут, эмэхсийбит маһынан туолан, талаҕынан бүөлүү үүнэн сытааллар. Хас да сыл устата толур хотуур түспэтэх ходуһата устунан киһи кыайан киирбэт маарыгар кубулуйар. Сир иһэ бараҕынга киһи хаһаайыстыбы сыһыаннаһыналаҕына, тоҥноро-кэхтэрэ да дэбигис.

Онон Ноху, Мэлбэкүр, Хатырайа, Бээкэ, Ньаҕалдьы, Дырбыы, о. д. а. урэхтэргэ эрдэттэн тэрийэн быйыл саас ортооһуну тэрээһиннээхтик ыытарбыт буоллар, дьыалаҕа тутулуга суох олгом оту ылыа этибит. Мин санаабар, ортооһуну табан тэрийбэтэххэ, тыа баһаарга барар куттала ахтарыкан бу дьыаланы нэһилиэк, отделение салайааччылара дьюнутар туттарылахха, ортооһун сорудаҕын толоруута, кини хаачыстыбатын тупсарыыны кытаанах хонтуруолга ылыахха баар этэ. Саскы ортооһуну оройуон бары нэһилиэктэригэр биир бириэмэҕэ ыытар сөптөө тағылаҕа суох. Сороҕ сирдэргэ саас эрдэлээн кээлээччи. Онон күн-дьыл уларыйыытыттан көрөн ортооһуну сириттэн көрөн, кэтээн сылдьан араас бириэмэҕэ ыытары практикалыыр наада дии саныыбын.

Түмүктээн эттэххэ, ортооһуну улахан эппиэттээх хампаанньа курдук сыаналаан, кылгас болдьоххо үчүгэй тэрээһиннээхтик ыытыаҕын.

В. ПОПОВ,
биһиги обш. корр.

Мырыла.

Ырааһыырдар ыйдар бара турдахтарына

БОЛҔОМТОНУ УУРУОХХА

Оройуоҥҥа ыраастааһыны ыытар тэриллибит анал-лаах комиссия чилиэннэ-рэ маҕаһыыннары уонна арыы сыахтарын кэрийэн көрүүнү ыыталла-та.

Чакырдааҕы арыы сыа-ҕа (маастар В. С. Филато-ва) ылыы-улуу оҥорон сылдьыллар. Үлэ хаамыытын көрдөрөр туох даҕаны му-нук, стенда диэн суох. Сыах тас өттүгэр ыраа-һырдар-көбүһүннэрэр үлэ харахха быраҕыллар гына ыытыллыбатах.

Маҥҥааҕы маҕаһыын дьиэтэ көрдөбүлгэ эппиэттээбэт туруктаах: кыараҕас уонна хараҥа. Хаһыс да сылын туруулла сатыыр саҥа маҕаһыын хаһан үлэҕэ киириэ бил-либэт.

Союзпечать государство-ҕа туттарар үүт-арыы барыта арыы сыахтан аһыллар. Онон сыах саамай ырааһынан, тупса диэн киир-бэт-тахсыбат сирдэринэн буолуохтаах. Хонойуох аһына, ити көрдөбүл сорох сирдэргэ тутуһуллубат. Хадаар арыытын сыаҕа (Е. П. Верховцева) хотон-ноор тастарыгар туттуллу-бут. Хаһан эрэ оҥоһуллу-бут күрүөтэ онон-манан сууллан хаалбыт, ферма сүөһүлэрэ таах ааҕыллы-бытынан сылдьаллар, араа-рыллыбыт үүтү аһыллар тоҕоллор-хорооллор. Сыах территориятыгар кыһын кыыйаан сылдьыбат гына сүөһү ыһыллыбат гынан туохтуут. Отде-ление салалтата ааҕы көрө-рө, дьаһал ылара уста-лыахтаах.

Арыы сыахтарыгар уонна маҕаһыыннарга үлэлиир кварталга аҕыйах медицин-скэй көрүүнү барыахтаах-тар. Оттон сорох табаа-рыстар ону ааһан кэлбэт-тэр. Хадаар сыаҕын рабочайа В. П. Чувашова быйыл меди-цинскэй көрүүнү барбак-кы сылдьар. Ол урукку туһааннаах маастардар үлэһиттэрэ квартал аҕыйах көрдөрүөхтээхтэрин кон-туруоллаабаттар.

Дириҥҥээҕи арыы сыа-ҕа аҕыйах хонуктааҕыта үлэлии киирбитэ. Маны коллективы оҥоттоох үлэ-һит Е. Д. Иванова сал-лыйар. Аһыныт сылга бу сыах санитарнай туругу моттоҕунан хаста да са-былли сылдьыбыта. Ити быйыл хатыламмат суох-таах.

М. В. Платонова сэбиэ-дискэйдээх Дириҥ 2 №-лаах продовольственнай маҕаһыын тас өттө сиҥэ ыраастаммакка сытар. Уоскайыннан, үүс маҕа-һыыннар тастара кичэ-йэхтиик ыраастаан илик-тэр.

Сельсоветтар исполкома-ра, эргиэн предприятие-лэрин директордара арыы сыахтарын, маҕаһыыннар тастарын быһаччы конту-руоллаан ыраастаталлара наада.

Өссө биирдэ бэлиэтиэххэ тиийэбит. Сорох сирдэр-гэ туһаныллар автомобиль-лар, тракторнар маҕа-һыыннар тастарыгар ту-раахтар турурбуллаллар. Бу эмиэ сыыһа, бопсулла-ахтаах тустаах.

Рейдовой бириигэдэ чилиэннэрэ:
Т. ПОСЕЛЬСКАЯ,
СЭС эпидемиолог врача
С. БАРАШКОВА,
эт-үүт комбинатын производствоҕа сэбиэдиэссэйэ
Д. ДЬЯЧКОВСКАЙ,
«СО» анал. корр.

Культурнай олох сонуннара

СИТИҺИИЛЭЭХТИК КЫТТЫННЫЛАР

Якутскайга аҕыйах хо-нуктааҕыта «Якутскай-79» ырыа конкурса буолан ааста. Онно 230-ча киһи кыттыыта. Кинилэр ортолоругар Саха театрыттан, Чита уонна Ташкент куо-раттартан, республика оройуоннарыттан идэтийбэт уонна самодеятельнай ырыаһыттар бааллара.

Бэйэтин конкурска Вячеслав Саввин салай-аачылаах вокальнай-инструментальнай ансам-бль уонна олох-дьаһах комбинатын фотографа Мария Михайлова сити-һиилээхтик кытыннылар. Ол курдук, М. Михайлова Владимир Заболоцкай «Дьыкта туут», Данил Савинов «Якутуйаана» диэн ырыаларын толорон дипломант аатын ылла. Биир дойдулаахпыт, куль-турнай сиэтэр үлэлиир үөрэнээччитэ, Татьяна Хон-нодорова бэйэтэ ансамбль-бут доҕуһуолунан ылбыта, лауреат буолла. Вячеслав Саввин дириж-ерунан уонна салайааччы-тынан ансамбль кыттыы-лаахтара конкурска на-граданнан, үөрэннилэр.

Конкурска барыта 30-ча ырыаһыт лауреат уонна дипломант аатын ылла-лар.

М. НИКИТИНА.

ЭДЭРДИИН, КЫРДЬАҔАСТЫЫН

Соловьев мэһиилэгэр фольклор фестивалыгар 170-ча киһи кыттыыта. Ки-нилэр ортолоругар эдэр-дэри тэҥэ К. Л. Федо-ров, Н. П. Дьячковскай, И. Г. Собакин уо. д. а. кырдьаҕастар бааллар.

Эрдэтээҕи бэс киһилээ наада аҕалыыта. Уус-уран самодеятельноһы көрүүгэ аатын ааһыа болҕомтону ыытыллыбыта.

Ордук тэрээһиннээхтик кыттан, соҕуһ нүөмэрдэри көрдөрөн «Саһарҕа» агит-бригада коллектива (салай-аачыт Е. Н. Федорова) бас-тааны миэстэни ылла. «Тэ-рээ», «Айхал» колхоз-тар кыттыгастара суох оп-ломпа кыһаҕана суох оп-ньоотулар. Бары да кол-лективтар фестиваль-га айымньылаахтык сыһыан-настылар.

Көрөөччүлэр концерттар-га кыттыбыттар сырыттылар. Кинилэр Николай Дьячковскай чабыргаҕын, Иннокентий Федоров оһуо-хайын, Вера Собакина хо-мус онньооһунун о. д. а. самодеятельнай артистар толоруулларын ордук сөбүлээтилэр.

Фестиваль бастакы ту-рун активнай кыттыы-лаахтарыгар грамоталар, сэйдэбүллүк болуоктар туттарылыннылар. Бастыҥ нүөмэрдэри сүүмэрдээн улахан түмүктүүр концерт буолла.

И. РОМАНОВА.

СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ

Оҕо спортивнай оскуолатыгар оҕуруо ытыы сек-циятыгар хаһыс да сылын ситиһиилээхтик үлэлиир.

Хаартыскаҕа (уҥаттан) тосхуу кыайбыт уор-эначчылара Николай Сидоров уонна Кирилл Алек-сеевы кытта тренер М. Е. Максимов үлэлии турарын көрөҕүт. Бу спортсменнар сотору кэминэ эдэрдэргэ маастаммыт разряд нормаатын толоруохтара.

П. ОКОНЕШНИКОВ фотото.

ТУСТУУ САҤА МААСТАРДАРА

Якутскайга сотору кэм-ҥэ буолан ааспыт во-льнай тустууга Бүтүн Союз-таҕы турнирга Красноярскайтан, Новосибирскайтан, Читаттан, Тулаттан, Москваттан, Ленинградтан, Хабаровскайтан, Казахстантан, Татарияттан, Киргизияттан, Амурскай уобаластан уонна биһиги республикабытыттан 200 тан тахса бөҕөс кыттыы-та. Турнирга хаһыс-сыыһ-лар 6 күнүгэр тохтоло суох ыытылыннылар. Итэ-ни таһыгар урукку өттүгэр маннык турнирдарга үс бөҕөстөр маастар нормати-батар спорт маастарын нуормаатын толорор эбит буоллахтарына, быйыл ити урдук ахсаан чемпионаа-тыгар эрэ ылар бола-рыллыбыт. Онон маастар тыйанһылыларыттан, сытыы-лык барыллаан.

Бу улахан түһүүгэр бэ-йэтин Егор Алексеев (45 кг) уонна Николай Матвеев (68 кг) чемпион урдук аатын ылла, ССРС спордун маастарын нуор-маатын толордулар.

Егор Алексеев Якутскай кыбыыгар алтата түһүн-нэ. Киин үс-бастакы эр-гиирэ уонна финалга ма-стер кандидатын, икки маас-тары ыраастык уурталаата. Саамай бэлиэрии-таах кэрдүс хапсыһыыга Москваттан сылдьар маас-тар Г. Христофоровы кытта ыыталлар. Христофоров туһунан «Эдэр коммунист» хаһыат маннык суруйбута: «... Христофоров көрүүбүт эксперимент барыллаан маастара ааттанан. Христофоров Өнө, нууччалыы тусту-нутар бастыҥ ахсаан, итэ-хүлүүрдүүр таһыгар. Киин маастарга кан-дидат Егор Алексеевтыы көрөрө. Икки өттүттэн таардарыга харса суох тиһэн ааныччарбыт кэтэһэн... бу кыайыы саамай үрдүк».

Эрэ маастара Якутскайдан ааҕыллыбыт 7:6 Алексеев туһаатыгар түмүктэннэ. Кини итини кэннэ Ка-захстан бөҕөс маастарын Контарбаевы 5:1 ахсааннаах хотто. Бу уолаһынга барыта 22 бө-ҕөс туһунна.

Эдэр маастар быйыл ин-тернат-оскуоланы бүтэрэр, сотору Советскай Армияҕа сулууспалыы барыа. Киин онно даҕаны тустууга уруупаалатын да-раанар буоллаҕа.

Чакыр ычыта Николай Матвеев Бүтүн Союзтааҕы турнирга барыы утарыла-һыылаахтарыгар 5 күөгэр тэрдинэ тиэргэ уур-талаата. Ол иһигэр үс маастар, үс кандидат бааллара. Бу уолаһынга 24 тустуук күүһүн холоон-на. Кинилэр ортолоругар международнай кылаас-таах спорт маастара, эдэр-дэргэ аан дойду чемпиона А. Мотуров (Киргизия), тустуу киин Хабаровскай маастарын В. Сидоровы оччоҥ сабыгыйан иһин трамвалтан тураата. Оттон Сидоровы бэйэтэ ула-бут илиилээх-атахтаах эмпэрэтэ.

Николай 23-һэ. Бала-ҕан оҕо-спортивнай оскуо-латыгар тренердэр П. В. Петропавловскай салалтатынан эрчиллэр. Сотору Н. Н. Тарский бирииһигэр фина-лыгар кыттарга бэлэмнэ-нэр.

Турнирга биир дойду-лааҕыт, тустуу кэбүүгэр эбилэх холоҕунун тох-нут 43 салааҕах Виктор Михайлов чемпионнаан маастарыныы спорт маастарын нуорматын толордо. Кини спорка уһун олоҕо, киһи-ыыга дьылууга эдэрдэргэ үтүө холобур буолуон сөп.

Хаһыат тыйаһынаатын ааҕааччыларын ааттарыт-тан саҥа маастардары эҕэрдэлиибит, кинилэргэ өссө үрдүк ситиһии-лэри баҕарабыт.

С. ПОПОВ.

ЭЙЭ ТУҺУГАР БИИРГЭ ҮЛЭЛЭЭҺИН

Өрдөөҕүттэн үгүс буол-бут доҕордоһуу сибээстэр ССРС-ы уонна Францияны «сымнаһыы сымна-тыы суоһун бастакы аат-тарыгар» ааттаахтары ааттаналлар. 1966 сыл от ыйыттан Франция Рес-публикатын Президенэ де Голль Советскай Союзка официальнайдык сылдьыт-тан сылдьыыыттан, са-халамыыга кэпсиэтэ дол-гуйбуттары суолтатын эрэ-эсчэ. Ол кэмтэн ылыы коммюнике олус тар-ҕаммыта. Ити кэмтэн икки дойду салайааччыла-ра биирдэ эрэ көрсүһүү буолбатахтар. Таһаарыы Л. И. Брежнев Президент В. д'Эстенниин бииргэ көрсүһүүтэ — үгүс таһым-наах советскай-фран-цузскай көрсүһүү. Бииһиги дойдуларбыт хайыы-үйэ уонтан тахса сыл дьиэлэ-һэ курсунан иһэллэр, олор хайысхалара — эйэ уонна сыаналаһыы сымнаты. Кинилэр Европаҕа ба-ры бүттүүн Сүбэ мунньа-ҕы бэлэмнээһиҥҥэ дьоһун кылааттарын киллэр-битэрэ. Европаҕа со-циалистическай уонна ка-питалистическай дойдулар икки ардыларыгар икки өрүттээх сибээһиннэр бү-түн сериялары түһэрэн-нэ комолоспуттара. Аан дойдутааҕы үгүс дьоһун кыаах боппуруостарга икки дойдулар позициялара чугас-чугастар эбээт-эрэ туһэсиһиилэр аан дойду-га событиелар сэйдэрин-лэригэр сабыдыаллаах оҥо-руллубуттар. Ити эмиэ сымнаабатын кэтэһэр процесска кыһаллыытын ки-ллэринэн көрүүттэр ылаах бил-лэр.

Аан дойду тематыгар

БЭСИЭДЭ

ССРС уонна Франция экономическай бииргэ үлэ-лээһин уобалаһыгар мун-ньуммут опыттара — кини-нэ атын дойдулар ылыы-мыт опыттара — эмиэ сүгүн аан дойдуга сүол-толлаах. Сэрии кэнниттэн сылларга Францияҕа аан дойдуга биһиэхэ промышлен-най державаҕа, Англияны бэйэтин кулунут державаҕа, кубулуйуу, де Голль туту-лугун суох тас политиче-скай курсу бэлэмнэнэн кинилэри хаабыһар Франция биһиги дойдубутун кытта икки ардынан экономическай бииргэ үлэ-лээһиннэр ылаах бэлэс.

Ол туһунан, чуолаан, 1966 сылтан 1977 сылга диэри французскай-совет-скай эргиэн кээмэйэ 10 тогуһа улаатта. Бэлиэтэн икки дойду түһэрбит саҥа сылларыгар — 1975—1979 сыл-ларга табаар кээмэйэ үс тогус аҥар — сатаннаахтык ыһыллар.

Французскай - советскай бииргэ үлэлээһин дойду-ларга икки өрүттээх ба-рыстаах. Францияҕа Совет-скай Союзтан айыаҕа та-һыы, кэлии бородуукта-лары уонна атын сырьеҕа эрэ буолбакка, үгүстүк ста-ноктары, массыыналары, атын да табаардары кэмэ-лиир. Франция суолларыгар «Лада», «Нива» со-ветскай автомобиллар, от-тон хонуулара советскай тракторнар үлэ хаабатын кытта советскай сулуусуба. Кэлиэр куорат совет-скай специалистарынан тутуллубут арыаллаах дой-дуларга саамай бэлиэ ин-тернациональнай прес-ка хаһыа-үйэ үлэ бириэмэ сурун-дэр.

Франция фирмалара бэ-йэлэрин оттугар КамАЗ тутуутугар, Мос-кваҕа уонна Нижнекамскай алтыҥнаах литровой ав-томобиллар заводтарын тэриллэрэ. Химическай промышлен-носка, айылгыа, эйгэ промышленностарыгар, он-тон да атын салаалар оборудованиенан бэлэмнэ-нэн кытталлар. Онуоха бэрэлэрин хамаарата уу-лаар бэрээдэктэрэ үөскээбит, улахан кэмнээх контракттар уолан хамнаһынан тэрийллэ-лэр. Ол кэтэ французскай фирмалар саҥа туттуллар советскай предприятие-лэргэ оборудованиены толору комплекстаан оҥорон бэ-рэллэр, оттон ол сыаната ити предприятиелар бэрэ-лиэхтэрин бородуукта көрдү-лэрин тулаатар.

Икки өрүттээх экономи-ческай сибээстэр салгыы сайдыыларыгар 1990 сылга диэри кэмнээх ССРС уон-на Франция икки ардыла-рыгар экономическай, промышленнай уонна тех-ническай бииргэ үлэлээ-һин дириҥэтин үһүс кэмнээх программата ба-лаһыыта.

Бэһиэ дойдубутугар Франция Президенэ В. Жискар д'Эстен доҕор-дуу ыалдьыттаан сыл-дьыыта, КПСС КК Генеральнай секретарын, ССРС Верховнай Советын Президиумун Председате-лин Л. И. Брежнев кини-лэри кэпсэтиилэрэ, мал дьыттаан сылдьыы кэм-нэр икки баттааг дойду-ларын сөбүлэспиттэр докумуоннар икки дойду икки ардылары-гар сыһыаннаһыылара саҥа кирбиилэрэ буола-рыгар, ити сыһыаннаһыылара өссө ордук бө-ҕө, уһун кэмнээх буолуох-туттуохтара.

В. СЕРОВ, (ССТА).

Редактор **А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.**

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700, Чурапчы с., Карл Маркс уул., 12, ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-395, отделлар—21-495, уопсай—21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 66849. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 усл. печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ с. Чурапча, ул. Карла Маркса 12. Тираж 3065.

№ ЗАКАЗА 52